

F O A I E

pentru

minte, inimă si literatură.

№. 40.

Luni, 6. Octombrie

1847.

СПИЧЕ ИСТОРИЧЕ.

(Брмаре.)

Ла фаца 70 зиче ачел пенџмит, къ дп 27. Martie Баторі с'ар фі трас ла сатџ Рошнов, каре авеа о фортџреаџ спаџіосъ, віне дпџрїтџ шї пентрџ апџрџторї фаворавїлџ, дп кареа се трџсесе партеа чеа маї mare а локвїторїмор. Пе ачаеста о дпкопџџврџ Баторї къ 2000 осташі шї се репеде маї де тџлте орї асџпрї, дп сџ фџрџ ресџлат, къчї пе авџнд тџвїџде де ажџос, пџ пџтеа дптревџнда тџвџрїле. Аша стџтџ ел патрџ зіле лџгџ фортџреаџ, фџрџ а фї пџтџт дптрепрїнде че ва дпсептџторїџ. Дп поаптеа спре 1. Априліе ка ла 200 врашовенї се словод асџпра оастей лџ Баторї шї дї фак стрїкџчївне дпсептџторџ, дптрџнд пџлџ шї дп корџџл прїачїпелџї, каре дпсџ дп ачеле мїнџте се афла дп вечїнџл сат Крїстїан петрекџндџшї къ о фетїџџ де ротџл. А дџа зі врашовенї се редпџтџрсерџ дп Брашов къ о перџдере ка де 10 вџрџвадї, кънд пџтџрџл челор оторџџї шї рџнїдї дпн партеа лџ Баторї ва фї сџїт ла дџџ, треї сџте шџл. Дптрџ'ачеа рошповенї сасї фџкџрџ грешала, къ сџферїрџ, ва шї ротџлїї че се афла локвїнд дп

капетџл ачелџї орџшџл, сџ їнтре спре а фї апџраџї дп ачеа фортџреаџџ. Непрекъџетџнд, къ скопџл ачестџї попор дпн тїмпџрї непоменїте аџ фост, ка сџ стрїче елементџлџї сџсеск, шї къ трїста епокъ дела пџвџлџрїреа лџї Міхаїџ водџ дп Трансїлванїа, че се дптџмпласе дпапїте пџмаї къ 13 апї, арџтасе че ар авеа а аџепта сасїї, кънд ачест попор вечїн ар реешї пе деасџпра лор; сасїї дар креџврџ ла рџгџмїндїле шї асџкџрїме че фџчеа ротџлїї де о прїетїнїе їнтерпџ шї де тп ажџторїџ енерџїк, шї дї прїїмірџ дп четџдџвїе, внде еї ка пїџде емігранџї сџферїдї че ера, фџсерџ тратаџї ка вџрџваџї лїверї шї копчетџџенї. Дптрџ'ачеа ротџлїї дпн фортџреаџџ дп 4. Априліе нџптеа, пе кънд сасїї се вџкџра де вїкторїа че о репџртасерџ врашовенїї асџпра лџї Баторї, се апџкџ шї леагџ пе жџделе Рошповџлџї, Петрџ Dăbstan, шї'л сілеск ка сџ дескїџ порџдїле прїачїпелџї Баторї. Пџлџ а се пџтеа сасїї дппротївї ла ачестџ трџдџчївне, Баторї трасе къ трџпеле сале дп фортџреаџџ шї дџтїкџ ла пџтџнт пе тоџї карїї і се дппротївїрџ, дп кът дп дїмїнеада вртџтџре капїтеле корїфеїмор се шї ведеа атџрпате пе вџрџедїї копрїнсеї четџдї шџл. Пџлџ аџї сџрїїто

рашъл; iar кроніствл сас ла ф. 252—253 скріе аша:

„Дн 27. Martie принципеле Баторі порнеце кз тóтъ óстеа са асвпра оръшълълві Рошпов, каре аре о четъдвіе дптръп deal фóрте палт, ші кареа дпн прічіна локълві, кънд ар авеа апъ маі кз пз с'ар пвтеа копрінде. Ачі ел дндатъ дші пвсе твзвріме дп рънд, дші ашевзъ óстеа ші диченъ а вате фортъреада кз твзвріле. Дар фіндкз локвіторіі се апъраб кз тóтъ тврія, дпкзпцізрареа се дптівсе пе кътева зіме. Ера дп четъдвіе дптре четъцені ші піще факціоні (тръдъторі), каріі дпн зра че авеа кътре брашовені, доріа а лъкра дп партеа лві Баторі. Прііміръ дпкз рошповеніі ла сіне твзді ромъні, кз каріі презішні тръдъторі дпчепъръ а се сфътві деспре дпкінаре асфеліъ, дпкът аменідаръ, кз пе жвделе оръшълълві Петрз Düzman, де се ва дппротіві, дп вор лега ші'л вор да дп твпа лві Баторі. Дечі фінд ачещіа ші ла пвзър ші ла пвтері маі тарі, пе лънгъ ачещаста пвтімінд ші де ліпса апелі, ші фінд інвітаді ші де алді сасі провинціалі, каріі се дпкінасеръ дп 3. Априліе, двпъ че маі дптъі ле апромісе принципеле кз ле ва пвстра пеатінсе прівілеціле ші'і ва іерта де пресідіъ, се дпкінаръ пвтеріі лві.“

Bezi domъле ачестеа тот маі севатъ. пъ а адевър! Іатъ кз сасіі аф фост тръдъторі; iar ромъніі, ка сфферіді, кзм зічі дта, треввіръ сз аскълте де партеа чеа маі пвтернікз; пе лънгъ ачещаста, кзм вълвшні, авеа ші ліпсз де апъ, кареа де сіне ера дествл де кзвінчіосъ прічіпъ пентрз де а се дпкіна. Прпн зршаре скопвл дта-ле пз ера алтв, декът а дпвегрі пе ро-

мъні дп фада лвтіі, а дппръщіеа зръ націоналъ дптре сасі ші ромъні, аі дп-тържта ка сз пз се сффере звъл кз ал-твл, лъкрз че есте дп контра принципелор гвверпълві, каре дореще, ка локвіторіі ачестеі патріі, де ші сьнт де відъ стръпъ, сз се дпвръдцішезе дп патриотісм ші з-піре ші сз коплъкре дп армоніе пентрз пайнтареа ші дпфлоріеа патріеі.

Тот дпн ачещастъ хронікз терітъ а се чіті ші лзареа фортъредеі Брапълві (Törösvár) прпн ачелаш Гавр. Баторі. Ачі хроніціі пічі кз зп кзвълт пз атпнг кз ар фі фост аместекаді ші ромъні ла тръдареа четъціі, чі спзп лімпеде, кз тръдъторіі Брапълві, кзм се кредеа пентрз авр, фъсеръ кіар четъцені дпн Брашов, дпн-тре каріі маістратвл пе доі, анзме David Хорват маістер кзреларъ ші Іоан Ханкліх-Ессер ді трасе дп цапъ, дп кзрмътъръ (лънгъ Брашов), твнд лві Хорват маі зптеі твпа дреаптъ ші пічоръл стълг, кзчі се сокотіа авкторъл тръдътъреі (proditionis); iar пе ал треілеа дп спъзъръ тот аколо. Маістратвл дп 17. Апр. маі пвсе твпа пе алді треі тръдъторі аі Брапълві. Дпн ачещіа пе звъл дп спъзъръ де пічоаре, апоі а треіа зі дп сзгрвмъ хенгеръл (карнефічеле); ал доілеа фз сзгрвмат кз лад, ал треілеа фз pardonat. — Ла Гімбав ші ла Крістіан дпкз пз се аратъ а фі фост ромъні дптре чеі каріі пріміръ пе Гавр. Баторі. Дпсз токма де ар фі фост: де че сз пз фім кз тодіі маі сіпчері, де че сз пе цпнем де сфпнді; сз ре-кзвоащем кз романъл: Piacos intra muros peccatur et extra. — Маі чітеще тот аколо ачесте кзвінте але лві Фвхсіе: „Ші тóте ачесте ле фъкз (Баторі) дп 14 зіле;

дн адевър нъ prin а са вiртъте, чи prin криминала тръдъчвне ши скъдере а óменилор пошриi. *)“

Чееа че зiче ачел скрiитор де календаре, къ ла дпфоката ловiре че се дптъмплъ дп 16. Окт. 1612 дптре тръпеле лъi Баторi ши але брашовенилор сьнт дптърдiта командъ дптре Мiхаiл Ваic, жьделе Брашовлъi ши дптре Андреi Гедi, нъскьт съквiв, дпсъ апъръторiв де интересе съсещi, ла сатъл Фелдiора, дп кареа Ваic ши къзъ, ромънiи осташи, чеi тримисесе дiн Ротъноia Радъл водъ дрепт ажъторiв. дндатъ че ар фi дпченът фокъл, о ар фi ши лват ла фьгъ, нъ пóте аръока ни́и о змьръ асвпра падиeй ромъне, дiн при́и́нъ, къ ачеi ромънi дъпъ кътп зiчедi двоастръ авеа iвстръкдiе кареа сзна, ка съ нъ трагъ ни́и вп солдат савiа дп контра лъi Баторi, каре ера аиатъл лъi Радъл, апоi де асеменеа стратацете милiтаре с'аъ фолосiт преа де тълте орi ши ощи́рiме двóстре; дескiдедi пьтаi iсторiа ши въ ведi конвiнце; къчи алфелiв, ка съ зiчедi, къ ромънi ар фi фост аша тiвълоши осташи, дпкът съ о ши iеа ла фьгъ, дндатъ че вор мiросi iарва де пьшкъ, нъ кред съ въ деа тъла, таi алес къ iсторiа лъi Мiхаiв ши а лъi Радъ Мiхнеа аъ арътат контраpи́л.

Ши фiiндкъ воръiръм де Андреiв Гедi, ар фi пькат а трече къ ведереа зна дiн бравъреде лъi. — Ачеста таi тързи́ се дптпкъ къ Гаври́л Баторi, таi алес дъпъ че при́и́неле фьдiсе дiн Трансiлванiа ла Орадiа mare пъръсiнд ши трон ши тоате,

пълъ кънд ера съ'ши коадъне о óсте пьтърóсъ, къ кареа съ пóтъ де поъ дпкърце дп ачөөастъ патрiе. Пе кънд дар Баторi се афла дпкiс ла Орадiа mare дп кастелъл съъ, фькънд планъри де ресвоiв, Андреi Гедi, каре i се аръта фóрте крeдiнчос ши аплекат, дптръ ла ел ши́л рóгъ къ къвiнте влънде ши приeтiвeдi, ка съ еасъ пьдiн ла при́мъларе атът пентръ а са репоiре, кът ши пентръ ка съ се арате ла soldaгii сьi, карii невъзъндъ́л де кътева зiле, дши фак фелiъри де къдете ши таi тързи́ пóте се вор дпстръiна де кътре джисъл. Баторi крeзънд тóте ачестеа, се пъне дп каретъ домнеаскъ ши есе спре кътп. Авiа еши дiн четате, кънд Гедi, че ера дпделес къ óмени сьi зчiгъторi, дi ши дпкiде пордiме четъдi, ка дпторкъндъсө съ нъ пóгъ iнтра. Дeпъртъндъсө пьдiн къ карета, iатъ къi есъ дпайнте къдiва кълъредi, карii се ши апропiе де тръсвръ́i. Баторi сокотiа къ воiеск аi спъне чева дiн дерегъторiе, пентръ ачөөа дi ши салътъ; еi дпсъ дп ресалътаръ къ кътева пльмъври, дiнтре каре зохъ дi трекъ prin брацъл дрепт, дпкът нъ се таi пьтъ апъра, дъпъ ачөөа дi таi адаъсе ши алте ловiри пълъ че́л отóръ, таi алес Иоан Сiлаши ши Грегориe Ладани. Аша — зiче кронiстъл — перi чiзта ши вастаторъл ачела ал Трансiлванiеi, прьдъторiъл орашелор ши ал провинчелор, дп флóреа тiпередeй, къчи авiа трекъсө де 26—27 ани. Гаври́л Баторi ла форма тръпълъi ера фóрте фръмос, де тръп фóрте таре, дпсъ атът де десфръпат, дпкът ни́и пе сора са нъ с'аъ сфiт а о десонора. Жьдекатъ ши при́чепере авеа фóрте фръмоасъ ши iнiмъ атът де ероiкъ, дпкът é дъреде къ атътеа

*) Atque haec omnia spatio 14 dierum perfecit, non quidem virtute sua, sed scelerata nostrorum defectione et prodicione. Fuchsius.

вiртзді, атьтеа дарзрi тръпениі шi сѣле-
тещi ле пѣтъ шi ле обскврѣ къ атьтеа
шi аша de negre крiме. Ачеста ера при-
чина de тѣкар кът ера de тiран шi de км-
плiт, тотѣш пѣ дотрѣ атьта ера de дѣфри-
кошат, дѣкът ера de iвѣit de кѣтре чеi
таi тѣлді. Дѣсъ лѣвдѣ шi тѣрiре лѣi
Dumnezeѣ, къчi ел акѣм дѣрме шi поi ам
скѣпат de ел. Пентрѣ къ морт фiнд, пѣ
таi тѣшкъ. (Нѣi тiраре, къ кронiстѣл
сас скрiе аша аспрѣ деспре ачест Баторi,
къчi паѣia сасѣ ера дѣ пѣрере, къ прин-
чипеле Гаврiил Баторi ш'ар фi фост пѣс
дѣ къдет а нiмiчi de тот пе сѣсiме дiн
Трансiлванiа.) Кадаврѣл лѣi се мортѣвѣтѣ
ла Ечед дѣтрѣво сiкрiѣ de метал, вѣде
кътева зiле тот асѣдѣ, iар дѣпѣ кътева
септѣшѣнi се зiче къ ар фi пiкзрат шi
сѣпѣе, каре фiнд вѣ лѣкрѣ песте фiре, аѣ
фост превеститорѣл сѣпѣерѣселор тiшкѣрi
че вртарѣ. Брашовенi дѣ 11. Ноемвр.
дiнѣрѣ серѣвѣтѣре таре пентрѣ оторѣл а-
честѣi принчiпе, дѣкът теарсерѣ ла вiсе-
рiкъ шi словозiрѣ шi кътева тѣвѣрi de
вѣкзрiе. — Респлата лѣi Andrei Гедi пент-
трѣ вчiдереа лѣi Баторi фѣ, къ'л пасерѣ
дѣ принсоаре ла Фѣгѣраш, вѣде дѣ ре-
стiмп de кътева септѣшѣнi фѣ скарнiфiкат
песте тѣтъ дѣкiнзiреа, пѣпѣ кънд маi тѣр-
зiѣ саѣ прин фѣме, саѣ прин венiн саѣ прин
фѣне фѣрѣгѣндѣiсе гѣтѣл дѣшi dede ресѣ-
флареа. Кадаврѣл лiнсiт de тѣтъ черiмо-
нiа мортѣвѣтрѣi се арѣнкѣ дѣтрѣо грѣпѣ.
(Паѣ. 275.)

Оторѣндѣсе Гаврiил Баторi, Статѣрi-
ле Трансiлванiеi дѣ лѣкѣл лѣi алег de
принчiпе пе Гаврiил Бетлен, каре спре а
фi маi сiгѣр дѣ домнiе'шi, трiмiте пе Сi-
мон Пѣкрi ла паша дiн Тiмiшѣра, ка сѣi

мiжлѣчiаскъ дѣтѣрiреа дела дѣпѣратѣл
тѣрческъ, лѣкрѣ каре вшор се шi къшiгѣ,
адѣогѣндѣiсе вртѣтѣреле трi порѣвчi че
мерiтѣ а фi дѣсеппате: а) дѣкъ воеше
а фi статорнiкъ дѣ принчiпат, сѣ пѣзiаскъ
паче къ амѣндѣi воiвозiи ромѣнi, фiндѣкъ
еi сѣпѣт вѣкѣтѣрiа дѣпѣратѣлѣи тѣрческъ;
б) сѣ пѣ ватѣме крѣдiнда трѣгѣндѣiсе de-
ла поартѣ, къчi ачееа дѣпѣ алкоран есте
пѣкѣтѣл чел маi таре пе каре нiчi Мѣотi
пѣ'л деслѣагѣ; в) сѣ пѣ маi кiеме пе
тѣрчi дѣ Трансiлванiа; къчi де'и ва маi
кiема, еi вор венi шi пѣ вор маi ешi de
аiчi, пѣпѣ кънд пѣ ва венi песте еi о ал-
тѣ паѣiе маi пѣтернiкъ, кареа сѣi скоатѣ
къ савiе. Ачестеа трѣи обсерѣвѣдiи принчi-
пеле Бетлен пѣ пѣтаi къ ле пѣзi, чi дѣ-
къ шi дѣ testamentѣл сѣѣ ле лѣсѣ а се
пѣзi къ лiмѣв de моарте de кѣтре вртѣ-
шiи сѣi. (Хертманнѣс).

Апѣл 1615 дiн вѣлѣвоiнда лѣi Дѣмпе-
зеѣ фѣ алтiнтреа пѣчiвiт шi лiнiцiт, де-
кът къ се дескоперi о поаѣ конѣвраре а
сасiлор дѣ контра принчiпелѣи Бетлен, ка-
ре дѣкъ пѣ апѣкасе а прорѣшпе. Корiфѣi
ачестеi конѣврѣрi фѣсерѣ Иоан Рѣнер жѣ-
деле Сiвiлѣлѣi, Мартiн Орент, жѣделе Сi-
гiшоареi, Иоан Бенкнер жѣделе Брашовѣ-
лѣi шi Франчiск Кох жѣделе Бiстрiдiи.
Ачешiа конѣпiрасерѣ пентрѣ de а траѣе
кърма ла сiне, дар лѣкрѣл се дескоперi
аша: Гаврiил Бетлен фѣрѣ а шi чева de
ачел комплот трiмiте дѣкъ дѣ ачел ап
de сол ла Виена пе Иоан Рѣнер, каре ажѣп-
гѣнд аколо, пѣѣ воiт а се маi рѣдѣтѣрче
дѣ Трансiлванiа, чi дiн Виена дѣшi тѣпѣ
дѣаiлата негодѣл конѣспiрѣдѣiеi пѣпѣ шi ла
дѣпѣратѣл. Принчiпеле шi вѣвлiмеа тi-
рѣндѣсе de атьта дѣтѣрѣiere, трiмiте алдi

солі, ма каріи димпратъа дескопере тот плавъа конспираціонор, продукънд ши скрисоріе ачелора. Дечи редиторкъндъсе соліи ма діетъ дескопер принципелъи тот лъкръа, каре дпсъ възънд, къ партеа чеа маї маре а ачелора пв се афлъ фацъ, се фаче ка кѣм п'ар ши нимік де ачеа треавъ. Сінгър Мартін Орєнд фінд де фацъ, ши дожъніг фінд прин вп ом фаміліар ал съб, дптръ а-тътa се тѣрвѣръ дп конщїионда са, кѣт се дпчеркѣ а фѣці дін діетъ, дпсъ readъкъндъсе дптрѣн кін міознат ши дптреват фінд де принципне центрѣ че аѣ черкат а фѣці, ка ши кѣнд ар фі фост стрікат де мінте, пѣ шиѣ респонде нимік; кѣ тоате ачестеа фѣ словозіт а касъ свпт гаранція лѣі David Bairavaх жѣделе Кохалтлѣі, свпт претест кѣ ар фі певъніт, орі кѣ доар ши ера стінтіт; дар маї тѣрзіѣ тот фѣ трініс дп дпкїсоре ма зісъл жѣде дін Кохалт, де внде петрекѣндѣі певъніа, дпші рекъщїгъ градіа принципелъи пѣ фѣръ маре съмъ де вані, апої дп скѣрт дѣпъ ачееа мѣрї тот де ачеа вѣлъ. Дпкеїндъсе діета, принципеле поръчї а і се адъче ма Белград принс ши Іоан Бенкнер дела Брашов. Ачеста фѣ словозіт фѣръ пічі о педєансъ трѣпеаскѣ орї въпеаскѣ, чї пѣмаї ліпсіт де тѣтъ опѣреа, дп каре старе дпші ши сѣърші вїада. Ал трейлеа Франчіск Кох дпші стрїнсе лѣкрѣріе саме челе маї предїоасе ши прин Маратѣрѣш фѣці дп Полонїа ма рецеле Сїдістѣнд, прин акѣрѣі дптревенїре дпші кѣдїгѣ ши градіе. Ал патрѣлеа Іоан Рєнер ма черереа принципелъи Бетлен се пѣсе дп принсоаре ма Вієна, де внде дп скѣрт Тїмпн скѣпънд, пѣ кѣтезъ а се редпторче дп Трансїлванїа, чї се дпсѣрѣ аколо ши дптрепрїнсе пегѣдеторїе. Не кѣнд ера съї

ажвпгъ вп транспорт де марфѣ дпѣъркат пе 40 каръ дп прец де 80,000 фїорїні дп Трансїлванїа, домпъа Бетлен пѣсе тѣпа пе ачееа, ши о дѣсе тоатъ ма фортѣреада Ечед дп а. 1617. Акѣм дар ліпсіндѣі ши ванїі ши опѣареа, дпші пропѣсе а чере градіа принципелъи, кареа кѣщїгънд'о, се редпторсе де дппревѣл кѣ содіа са пѣлѣ ма Кѣлж; дпсъ ачі десперѣнд кѣ пѣ ва пѣтеа кѣдїга депліпъ іертаре, пе лѣпгъ ачееа мѣстрѣндѣа ши конщїионда лѣѣ велїнѣ ши се сїпѣчісе. Астфелїѣ сасїі одїніоаръ педделєпдєще ши прин рескоалъ кѣвтарѣ принципатѣа свпт імперїѣа лѣі Антїкрїстѣ, кѣ апрієта перїклїтаре а релїцієі, дп контра омацілѣі че аѣ дат принципелъи ши порціі; іар кѣнд Алї паша ма а. 1661 дп дпвїе кѣ кѣрма, дп кастреле дела Вашархелїѣ фінд тропъа вакант, се лепѣдаръ пєвѣпєще. (Фаца 297—298. Херманпѣс.)

(Вор ѣрма.)

Зѣгрѣвіа дп Молдова.

Астъ артъ, зна дін челе маї плѣкѣте дїнтрє але сале стѣрорї фѣрѣмоасе, п'аѣ афлат дп патрїа поастрѣ алт адѣпост декѣт вісєріка, внде дін векїме с'аѣ пѣстрат аша пре-кѣм градъа де атѣпчї ал гївачїєі аѣ дпформато. Іст адаос материал, кѣтрѣ челе дп адевѣр сѣпте, лѣзндъсе маї дп ѣртъ ка о парте есенціалъ а релїцієі, пѣ с'аѣ кѣтезат ма пої а се скїтва дптрѣ нимік. Шї аша, пе кѣнд тоатъ лѣмеа хрїстіанъ, ши акѣм де кѣрѣнд дп Рѣсіа ортодоксѣ, арта зѣгрѣ-вієі дѣпре патѣръ с'аѣ дптрѣдѣс дп вісєрї-кѣ, ікоапеле поастрє аѣ рѣмас тот кѣ стї-лѣа веакѣлѣі де мєзѣ, чел маї серак центрѣ

арте ши щинць, кьнд артистїи зьгръвеаѣ, фїлософїи кьдетаѣ ши скрїеаѣ, дн дптвонек. Адевър есте, кь репосатъл зьграв Евстатїе, кареле кь 50 ані маї пайнте се трїмісесе кь келтвѣала статълвї ла акадemia de Віена, аѣ реформат чева дн Молдова зьгръвіа стїлвї вїсерїческ, досъ ел афаръ де талантъл съѣ, ера тьрїїніт де идея сѣс днсемнатъ, ши зні дїн чеї пьдїні школерї аї сьї, реьзмацї пьмаї дн кьте аѣ дпвѣцат, аѣ децелерат, ам пьтѣт аїче, кьар ши стїлв чєл векїѣ. Де ачеа зп реьзлат вїне-фькьтор, аѣ продѣс класъл зьгръвіеї ла акадemia Міхаїлеанъ, пентрѣ кь дн кьрсъл ефетер ал фїїпдеї сале, аѣ дпформат дої тїперї зьгравї компатріодї, кьмацї а опера реформа черътъ дн їст рат. Таблопъл ефектѣс ал сѣпътълвї Архангел Міхаїл, ши тьлте портрете але челор дптъѣз персоанеле Молдовеї деажѣс аѣ дпкредїнцат пе пьвлїк деспре талантъл днсемнат ал академїкълвї пострѣ D. Г. Леменї. Дорїторїи ачестеї арте фьрѣмоасе, вор авѣ акъм прїлеж а адміра ши оперїле дн олеїѣ але D. Балтазар Панаїтеанъ, трїмісе дела Мїнхен. Есактїтатеа са ши гьстъл с'аѣ адмірат дн літографїїле сале, дар колорїтъл, акьратеда ши армонїа пепелълвї сьѣ прїлїк зп талант деосевїт. Ын сахастрѣ, дьпре патъръ, ши портретъл зні доктор сьпт їкоане вїї; дар ачеа каре маї тьлат дьлтеще адмірареа прївїторълвї есте портретъл дн тьрїїме патъралъ, а дпвѣдатълвї оріенталїст, доктор Прънер, акъм деодатъ афьлтор ла Мїнхен, дар де 15 ані петрекьтор дн Оріент ши маї алес ла Каїро. Докторъл, дн днсшїме де медїк а лвї Абас паша, есте дн костїзм де Егїпет, колорїтъл карнецїїнеї (а карнеї) есте адевърат, де

мїнъне, транспарент, пелїда са се vede дн грекатъ де дпрївїрїеа клїмеї афрїкане, пазажъл де асемене дпфьдошїнд цертъл тьреї, есте фьрѣмос ши кьмпънеще армонїа дптрегълвї тавло, кареле пь пьмаї кь сѣатълъ кь орідїналъл, дар кьар D. Прънер паркъ, де пе талъл Нілълвї зїче: „Вь рекомендез пе ромълвї де пе талъл Молдовеї.“

Ачесте тавлоне, сь пот деодатъ vedeа дн кьпрїнсъл каселор D. колонелълвї ши кавалер доктор Чїхак.

Рефлексїи. Мьлт пе вькьраръм чїтїнд дн Феїлетонъл Алвїнеї ла Іашї ачесте пьдїне дар вьне їдеї деспре арта зьгръвіеї кь репорт деадрептъл кьтръ зьгръвіа сѣпътъ, пе вькьраръм кь атът маї тьлат, кь кьт щїам, кь дьпъ че пої „арделенїи ши зпгьренїи“ токма ши дн прївїнда ачестанъ преа тречет де „православнїчї“ кьрацї дн окїї тьлтор молдаво-ромънї, апої нїчї ера сь фїе прїмїтъ врео пропъпере дїн партеа поастръ, ка сь маї кьътъм а пьтезї ши пої чева дн арта зьгръвіеї сѣпте. Че е дрепт, бесерїчеле молдаво-ромъне сьпт плїне де їкоане дела Нікьла дїн Ардеал (сат ши тьлѣстїрїоаръ), пе каре вїедїї зьгравїї сьтенї, дїнтре карїї тьлцї пь щїѣ нїчї чїтї, ле фак кь о зшзрїндъ атът де мїнънатъ, пе кьт сьпт ачелеанн маї прежос де орї че крїтїкъ, апої ле поартъ дн спїнаре дїн сат дн сат, їар вьнїї крїдїнї ле кьмпьръ кь таре евлавїе; ва зні дїн ачеї нїкьленї се колонїзаръ ши пе аїреа ши ачї дн Брашов, знде дшї вьнд сѣпъта тарѣл дн пїадъ, кь че кьдїг, пвї дптреваръм. Кь тоате ачестеа фьрацїлор молдаво-ромънї

пъ ле плаче съ еастъ врео дивънътъцире
весеричеаскъ де ачі дела пої, атът пентрѣ
къ пої стѣм де тѣлт дн препѣсрї реле,
кѣт шї маї вѣртос, къ апої ортодоксїи
гречї пѣшї дела проведінцъ (?) а пѣзи
шї а контрола тѣтъ пѣртареа ромѣнлор
зіоа шї поаптеа, дї пѣкъжеск шї дї до-
женеск аспрѣ, дї мѣстрѣ шї дї днфрѣнтѣ
пѣнчетат, кѣчї се іаѣ двѣт „фѣмѣрї арде-
ленедї“, прекѣт не зісе шї маї де кѣрѣнд
вн преакѣвиос пѣрїнте дїп цара вечїнѣ дѣ-
пѣ че вѣзѣ ікоанеле челе марї дела сѣ.
Нїколае, лѣкрате де кѣрѣнд тот дн стї-
лѣл бїзантїн кѣрат, днсъ фїреще атѣт де
амѣсѣрат регѣлелор артеї, атѣт де петед
шї плѣкѣт, днкът вн некѣпоскъторїв, вн
окїв дедат пѣмаї къ карїкатѣрї, мѣожїтѣрї
каде дн препѣс, къ дѣр токма шї „орто-
доксѣл професор де зѣгрѣвїе“ дїп Країо-
ва каре ле фѣкѣ, ар фї алѣпекат дела стї-
лѣл весерїчеї сале, кѣнд тотѣш дѣлї пѣ-
маї дн кѣрѣндї, дн редѣсе ла постѣлателе
артеї къ пенелѣл сѣѣ зшор, депрїос шї
днсъфлат, ферїндѣсе днкъ шї де ачеле кѣ-
тева днпоїтѣрї артїстїче кѣтм ле зік фѣръ
кѣвѣнт „апѣсене“, не каре де врео 15—20
анї ле днтродѣсерѣ мѣскалїи дн зѣгрѣвї-
реа весерїчеї лор. Нѣ есте ачі ворѣва а
зѣгрѣвї не D. Xc., не фечоара преакѣратѣ
шї не тодї сѣїндїї къ алте фїсіономїї де-
кѣт къ челе пѣлѣ ачі кѣпоскъте, пѣ; чї
а пѣ зїта, къ ортодоксїи бїзантїнї дѣпѣ че
лї се спарсерѣ імперїѣл прїп тѣрчї, карїї
пѣ преа сѣфере пїчї о ікоанѣ, дн лок сѣ
пайнте дн арте шї шїїнде шї апѣте дн
зѣгрѣвїе, еї ретасерѣ дндрѣпѣт, ва скѣ-
зѣрѣ шї дїп че ера, деградѣндѣсе дн тѣлт-
те пѣрѣдї арта ла карїкатѣрѣ; а пѣ зїта,
къ зѣгравїї веакѣлїї пострѣ доарѣ вор фї

дивѣдат а алеѣе колоаре маї фїне, маї
делїкате, але аместека тѣлт маї вїне, а
пѣрта пенелѣл тѣлт маї зшор, а тѣсѣра
пѣрѣїме шї але компѣне тѣлт маї регѣ-
лат. — Ар фї преа де дорїт, ка прекѣт
дн кѣпѣтѣрї, мїтрополїдїї молдаво-ромѣнї
dedерѣ чел дїпѣтї імѣлс кѣтрѣ дндреп-
таре днтемеїнд шкоала, аша шї зѣгравїї
поцѣрїї чеї маї вѣнї сѣ се трагѣ тот сѣпѣт
патронїмеа преасѣ. лор, карїї де вор вїне
кѣвѣнта врео дивънътъцире, ачееаш се
ва лѣдї дн 25 анї, шї ва скоате де пре-
сте тот кѣт се ва афла къ е рѣѣ, іар зѣ-
гравїї кѣрпачї саѣ вор дивѣда маї вїне,
саѣ се вор апѣка де алте месерїї.

Г. Б.

Вокавѣларѣ де ворвестреїне дн лїм-
ва ромѣнѣ.

(Брѣмаре.)

Г.

Гасдѣ, слав. оаспе, оаспете.

Гата, слав. іѣте §. дїспѣс. §. Гата? рѣсп.
іатѣ тѣ §, сѣпѣт гата, сѣпѣт дїспѣс, сѣпѣт
препарат.

Гїмпе, спїп.

Гїмпос, спїнос.

Гїѣлеа, тѣрч. валѣ, вомѣѣ, сѣферѣ.

Гїчїре, тѣрч. девїнаре.

Гїчїтор, дївїп, дївїпѣтор.

Глас, слав. воче, саѣ воче, де внде вочї-
ре, а скоате гласѣл, а цїпа, а плѣпѣе
не шорт. Бочїтѣл ла царѣ се фаче прїп-
трѣп фел де кѣпѣтаре молотопѣ.

Гласпїк, слав. вокал.

- Глоабъ, *) слав. amenѣъ.
- Глѣсѣре, слав. вочіфераре, стрігаре, кіе-
таре.
- Гол, слав. пѣд.
- Голічѣне — пѣдѣтате.
- Гопіре, слав. алѣгаре, §. персекѣтаре, вервѣ;
персекѣдіе, сѣвс.
- Господар, слав. приѣд, §. пропріетар, се-
ніор. §. економ пропріетар дѣпъ лице-
лесѣ молдав, саѣ domпѣ економ.
- Господаріе, економіе de senior.
- Гравпик, слав. іѣте, актѣв, челер.
- Гравъ, слав. челерітате, промтігѣдіе.
- Граѣъ, слав. ворбъ, §. вервѣ.
- Граніцъ, немд. **) конфіні, фронтіеръ.
- Грешалъ, слав. кѣлпъ, §. дефект, §. пѣкат,
§. делітѣъ, §. ерроаре, ретъчіре, амъціре.
- Грешіре, слав. а комітте вѣ пѣкат, §. а
грешіт ші с'а авѣтѣт, с'а амъціт.
- Грешіт кѣлпавіа, §. пѣкѣтос, §. фатъ гре-
шітъ, — амъцітъ, §. а ешіт грешіт —
дефектѣос.
- Гріжаніе, слав. кѣмінекѣтѣрѣ.
- Гріжіре, слав. кѣраре, de vnde кѣрат ші
кѣрѣтѣрѣ, лѣкрѣ кѣрат есте ачела пен-
трѣ каре ам авѣт кѣрѣ §. а гріжі пе-
волнав, а'л дѣмпѣртѣші, а'л кѣмінека.
- Гріжъ, слав. кѣрѣ, de vnde кѣраре, партічі-
піѣл кѣрат, ші апоі кѣрѣтор, кѣрѣтѣрѣ.
- Гроазъ, слав. спаітѣъ, терроаре.
- Гроазік, слав. спѣітѣвѣтѣтор, формідавіа,
терривіа, редѣтавіа.
- Гроазв, слав. терривіа, орривіа, §. авомі-
павіа (гроазв de врѣт.)
- Грозѣвіе, слав. авомінаціе.
- Гропаіцъ, слав. цінтірѣт, чімітіріѣ.
- Грѣвіре, слав. іѣдіре.
- Грѣвнчіе, слав. челлерітате.
- Грѣіре, слав. ворвѣіре.
- Грѣітор, слав. ворвѣітор.
- Грѣіцаре ші грѣіцѣвіре (ші маі рѣѣ) de-
маркаре, конфііре.
- Гѣсдоаіе, ші гѣсдоаікѣъ, слав. оспетѣвѣсѣ.
- Гѣсдѣіре, слав. а'л гѣсдѣі, а'л оспѣта, §. а
гѣсдѣі ла дѣосѣл, а траце ла дѣосѣл.
- Гѣлчеавъ, чеартѣъ, §. діспѣтѣъ, контестаціе.
- Гѣлчевіре, (се) чертаре, діспѣтаре.
- Гѣльціе, тѣрч. тапаціѣ, лартѣ.
- Гѣсіре, (?) афларе.
- Гѣтеалъ, слав. аппарат, §. тоалетѣъ, ор-
патѣрѣ.
- Гѣде (?), карнефіче, профетік саѣ маі
поетік, отѣл сѣпціѣрілор, отѣл de сѣл-
ціѣрі,
- Гѣнд, вог. кѣцет, §. скоп, прожет,
- Гѣндіре, вог. кѣцетаре, §. meditare.
- Гѣрбов, слав. гіевос.
- Гѣрвачіѣ, слав. (віне кѣ пѣ с'а фѣкѣт... (
піѣъ.

(Ва зрѣа.)

Картеа тітѣлатъ:

Vita Jacobi Despotae Moldavorum Reguli, descri-
pta a Joanne Sommero Pirn: edita sumtibus Il-
lustris et Generosi Domini Emerici Forgach Ba-
ronis a Gyemes, equitis aurati, Comititis Trinchin
etc. Adjecta sunt ejusdem auctoris de clade Mol-
daviae Elegiae 15. . . . una cum explicatione quo-
rundam locorum etc. Witebergae per haeredes
Johannis Cratonis 1587. се каѣтѣ de вѣузаре.
Дечі тоді карі даѣ несте кѣрді веі латіне сѣнт
рѣгаді а пріверѣа дѣпъ ачѣастѣ карте.

*) Трансильваніі подпріі о дѣдѣк дела glubo, de-
glubo: Boni pastoris est tondere pecus, non
deglubere. Чел кѣзѣт ла глобѣъ, аѣ пѣ е де-
споіѣт (despoliatus) ?

**) Граніца е славон, неамѣцѣл с'аѣ лзат'о. Р.